

СВІТОВЕ ГОСПОДАРСТВО І МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ

УДК 339.9:338.46

JEL classification: F23, F63, I11, Z18

DOI: <https://doi.org/10.35774/visnyk2021.03.053>

Вікторія АДАМИК,

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри менеджменту та міжнародного підприємництва,
Національний університет «Львівська політехніка»,
вул. Степана Бандери, 12, Львів, 79000, Україна,
e-mail: viktoriiia.v.adamyk@lpnu.ua
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-8842-8252>

Христина ЩЕРБ'ЯК,

бакалавр з міжнародних економічних відносин,
Національний університет «Львівська політехніка»,
вул. Степана Бандери, 12, Львів, 79000, Україна,
e-mail: khrystyna.shcherbiak.ev.2017@lpnu.ua
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-2874-4370>

ОБМІН ДОСВІДОМ У СФЕРІ МЕДИЧНИХ ПОСЛУГ ЯК ФОРМА МІЖНАРОДНОЇ СПІВПРАЦІ УКРАЇНИ І ПОЛЬЩІ

Адамик В., Щерб'як Х. Обмін досвідом у сфері медичних послуг як форма міжнародної співпраці України і Польщі. *Вісник економіки*. 2021. Вип. 3. С. 53–65. DOI: <https://doi.org/10.35774/visnyk2021.03.053>

Adamyk, V., Shcherbiak, K. (2021). Obmin dosvidom u sferi medychnykh posluh yak forma mizhnarodnoi spivpratsi Ukrainy i Polshchi. [Exchange of experience in the field

© Вікторія Адамик, Христина Щерб'як, 2021.

of medical services as a form of international cooperation between Ukraine and Poland]. *Visnyk ekonomiky – Herald of Economics*, 3, 53–65. DOI: <https://doi.org/10.35774/visnyk2021.03.053>

Анотація

Вступ. Розвиток двосторонніх відносин в умовах глобалізації та євроінтеграції передбачає розширення спектра форм співпраці, а також тих сфер, які охоплює співпраця. Реалізація медичної реформи в Україні обумовлює необхідність активізації обміну досвідом у медичній галузі з іншими країнами, зокрема Польщею. Стрімкі процеси цифровізації на тлі пандемії Ковід-19 детермінують модернізацію інструментарію комунікації і кооперації у сфері медичних послуг.

Мета статті полягає у дослідженні стану та перспектив обміну досвідом у сфері медичних послуг між Україною і Польщею.

Методи дослідження. Для досягнення поставленої у статті мети використовувались загальнонаукові й спеціальні методи, а саме: аналіз і синтез, індукція й дедуція, абстрагування і конкретизація, систематизація, а також елементи компаративного аналізу. Методологічною базою для проведення дослідження є національні й міжнародні нормативно-правові акти України та Польщі, що регулюють функціонування галузі охорони здоров'я та двосторонніх відносин у сфері медичних послуг, наукові праці вітчизняних та зарубіжних дослідників, статистичні звіти тощо.

Результати. Обмін досвідом щодо надання медичних послуг між Україною і Польщею здійснюється в умовах децю різного стану галузі охорони здоров'я та з урахуванням інтеграційних намірів України за допомогою таких інструментів, як конференції, семінари, вебінари, академічна мобільність науковців і студентів, двосторонні угоди між медичними установами за підтримки місцевих органів управління та самоврядування тощо. Діджиталізація, з одного боку, розширює можливості для колаборації, а з іншого – обумовлює необхідність покращення якості технічного оснащення лікарняних закладів та висуває нові вимоги до людського капіталу. Підвищенню ефективності обміну досвідом у сфері медичних послуг сприяє отримання технічної допомоги від польських партнерів, у тому числі під егідою міжнародних інституцій, зокрема ЄС, ВООЗ, ЮНІСЕФ тощо. Перспективними напрямками є впровадження в Україні системи eHealth, а також залучення польських фахівців для модернізації системи менеджменту у вітчизняних закладах охорони здоров'я. У статті деталізовано рекомендації з активізації обміну досвідом між Україною і Польщею за напрямками та інструментами.

Перспективи. Майбутні дослідження важливо зосередити на міждисциплінарному аналізі наслідків медичного реформування галузі охорони здоров'я в Україні й Польщі у контексті впливу на добробут громадян.

Ключові слова: медична реформа, двостороннє співробітництво у сфері охорони здоров'я, інструментарій міжнародного обміну досвідом, електронна медична платформа, цифровізація.

Формули: 0, рис.: 2, табл.: 2, бібл.: 15.

Viktoriia ADAMYK,
PhD (Economics), Associate Professor,
Associate Professor of
Department of Management and International Entrepreneurship,
National University "Lviv Polytechnic",
12 Stepan Bandera St., Lviv, 79000, Ukraine,
e-mail: viktoriia.v.adamyk@lpnu.ua
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-8842-8252>

Khrystyna SHCHERBIAK,
Bachelor of International Economic Relations,
National University "Lviv Polytechnic",
12 Stepan Bandera St., Lviv, 79000, Ukraine,
e-mail: khrystyna.shcherbiak.ev.2017@lpnu.ua
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-2874-4370>

EXCHANGE OF EXPERIENCE IN THE FIELD OF MEDICAL SERVICES AS A FORM OF INTERNATIONAL COOPERATION BETWEEN UKRAINE AND POLAND

Abstract

Introduction. *The development of bilateral relations in the context of globalization and European integration involves expanding the range of forms of cooperation, as well as those areas covered by cooperation. The implementation of medical reform in Ukraine necessitates the intensification of the exchange of experience in the medical field with other countries, including Poland. The rapid processes of digitalization against the background of the Covid-19 pandemic determine the modernization of communication tools and cooperation in the field of health services.*

The purpose of the article is to study the state and prospects of exchange of experience in the field of medical services between Ukraine and Poland.

Research methods. *To achieve the goal set in the article, general scientific and special methods were used, namely: analysis and synthesis, induction and deduction, abstraction and concretization, systematization, as well as elements of comparative analysis. The methodological basis for the study are national and international regulations of Ukraine and Poland, which regulate the functioning of health care and bilateral relations in the field of medical services, scientific works of domestic and foreign researchers, statistical reports and more.*

Results. *The exchange of experience in the provision of medical services between Ukraine and Poland is carried out in a slightly different state of health care and taking into account Ukraine's integration intentions using tools such as conferences, seminars, webinars, academic mobility of scientists and students, bilateral agreements between medical institutions with the support of local governments and self-government, etc. Digitalization, on the one hand, expands opportunities for collaboration, and on the other - necessitates the need to improve the quality of technical equipment of hospitals and makes new demands on human capital. Improving the exchange of experience in the field of*

medical services is enhanced by receiving technical assistance from Polish partners, including under the auspices of international institutions, such as the EU, WHO, UNICEF, etc. Perspective areas are the introduction of the eHealth system in Ukraine, as well as the involvement of Polish specialists to modernize the management system in domestic health care facilities. The article details the recommendations for intensifying the exchange of experience between Ukraine and Poland in areas and tools.

Perspectives. *Future research is important to focus on an interdisciplinary analysis of the consequences of health care reform in Ukraine and Poland in the context of the impact on the well-being of citizens.*

Keywords: *medical reform, bilateral cooperation in the field of health care, tools of international exchange of experience, electronic medical platform, digitalization.*

Formulas: 0, fig.: 2; tabl.: 2, bibl.: 15.

Постановка проблеми. Міжнародний обмін досвідом у всіх галузях суспільного життя як форма дво- і багатосторонньої співпраці є потужним та необхідним у глобалізаційному середовищі механізмом активізації науково-технічного й економічного розвитку країн світу, адже стимулює модернізацію виробництва та сфери послуг, інноваційне зростання національної економіки та посилення гравітації у системі Центр-Периферія.

Розвиток сфери охорони здоров'я є одним з найважливіших напрямків суспільних трансформацій, що відбуваються в Україні. Реформування системи медичних послуг має базуватися на ознайомленні та імплементації елементів досвіду зарубіжних країн, передусім зважаючи на геополітичну орієнтацію нашої держави, сусідів з Європейського Союзу. У цьому контексті доцільно активізувати співпрацю з Республікою Польща, яка ефективно модернізувала медичну галузь за останні три десятиліття.

Важливим аспектом дослідження є модифікація інструментарію міжнародного обміну досвідом у сфері надання медичних послуг в умовах пандемії та повного чи часткового закриття кордонів.

Аналіз останніх публікацій. Проблематика розвитку галузі охорони здоров'я, зокрема в умовах цифровізації, та міжнародного обміну з надання медичних послуг розглядається у працях таких вчених, як В. Борковскі, І. Голованової, В. Ждана, І. Загороднього, П. Коробчанського, О. Краснової, Д. Пантелі, А. Сегана, У. Супрун, а також досліджується фахівцями з центральних виконавчих органів України та країн-партнерів, зокрема міністерств охорони здоров'я України і Польщі, Міністерства цифрової трансформації України, Державної регуляторної служби України, Всесвітньої організації охорони здоров'я. Предметом поглибленого вивчення у контексті нашого дослідження є аналізування можливостей закладів охорони здоров'я України щодо налагодження співпраці з польськими лікарняними установами, що потребує ретельного ознайомлення з відповідною правовою базою. Так, актуальні напрями та перспективи українсько-польської співпраці у сфері надання медичних послуг зафіксовані у таких міжнародних і вітчизняних нормативно-правових актах, як Загальна декларація прав людини від 10 грудня 1948 р., Європейська соціальна хартія від 03 травня 1996 р., Конституція України від 28 червня 1996 р., Закон України «Основи законодавства України про охорону здоров'я» від 19 листопада 1992 р.

№ 2801-XII, Закон України «Про ліцензування певних видів господарської діяльності» від 2 березня 2015 р. № 222-VIII, Ліцензійні умови провадження господарської діяльності з медичної практики, затверджені Наказом Державного комітету України з питань регуляторної політики та підприємництва та Міністерства охорони здоров'я України від 16 лютого 2001 р. № 38/63, Порядок державної акредитації закладу охорони здоров'я, затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 15 липня 1997 р. № 765, Положення про клінічний лікувально-профілактичний заклад охорони здоров'я, затверджене наказом Міністерства охорони здоров'я України від 05 червня 1997 р. № 174, Закон України «Про захист прав споживачів» від 12 травня 1991 р. № 1023-XII, Закон України «Про звернення громадян» від 2 жовтня 1996 р. № 393/96-ВР, Міжнародний кодекс медичної етики від жовтня 1983 р., Лісабонська декларація з прав пацієнта від жовтня 1981 р., Закон від 11 вересня 2015 р. про охорону здоров'я та інших (зі змінами і доповненнями) [1], а також нормативно-правових документах Республіки Польща, а саме: Законі від 15 квітня 2011 р. про медичну діяльність, Законі від 27 жовтня 2017 р. про первинну медичну допомогу, Законі від 27 серпня 2004 р. про послуги охорони здоров'я, що фінансуються з державних коштів, Законі про права пацієнта та Омбудсмена з питань пацієнтів та інших (зі змінами і доповненнями) [2].

Мета статті полягає у дослідженні теперішнього стану та перспектив обміну досвідом надання медичних послуг в умовах активізації українсько-польського співробітництва.

Усі держави, що прагнуть забезпечити зростання добробуту своїх громадян та скоротити технологічний розрив з країнами-лідерами, намагаються запозичити іноземний досвід у сфері охорони здоров'я, укладаючи різноманітні угоди, в яких прописані напрями співпраці, серед яких медичні реформи, сприяння реалізації інвестиційних проектів у галузі, медична освіта і підготовка медичних кадрів, обмін спеціалістами з метою навчання і консультацій, обмін досвідом у сфері розвитку інформаційних систем управління системою охорони здоров'я, охорона здоров'я матері і дитини, обмін інформацією, в тому числі щодо програм імунізації, боротьби з пандеміями, співробітництво у сфері санітарно-епідеміологічного стану, розвиток фундаментальних і прикладних наукових досліджень у сфері клінічної і профілактичної медицини відповідно до потреб громадян, медична статистика, інші взаємоузгоджені форми співробітництва [3].

Зазвичай, обмін досвідом здійснюється за допомогою таких інструментів, як конференції, семінари, форуми, онлайн-консультації, стажування / підвищення кваліфікації тощо. Однак зауважимо, що цей інструментарій суттєво модернізувався в результаті процесу цифровізації та в умовах пандемії.

В. Ждан, І. Голованова та О. Краснова визначають медичну послугу, як «заходи або комплекс заходів, спрямованих на профілактику захворювань, їх діагностику та лікування, що мають самостійне закінчене значення і певну вартість» [4]. Незважаючи на те, що згідно зі ст. 49 Конституції України медична допомога надається кожному громадянину країни безкоштовно у державних і комунальних закладах охорони здоров'я, а невідкладну медичну допомогу надають безкоштовно також у медичних закладах недержавної форми власності (приватних клініках) [1], дослідники виокремлюють поняття «ринок медичних послуг», де, окрім власне

послуг, представлені медтехніка та технології, фармацевтичні товари, здійснюється презентація методів організації процесу надання медичних послуг тощо (зокрема див. [4]). Таким чином, обмін досвідом може відбуватися за інтеграції ринків країн-учасниць, тобто на умовах координації діяльності з лікування, реабілітації чи управління галуззю, а може здійснюватися між незалежними ринками на умовах співпраці. Очевидно, що обмін досвідом з надання медичних послуг між Україною і Польщею відбувається з урахуванням євроінтеграційних зусиль нашої держави, а відтак – наявні елементи і координації, і співробітництва.

Активізація обміну досвідом у медичній галузі між Україною й Польщею детермінується не лише геополітичним чинником, про який згадано вище, а й реформуванням вітчизняної сфери охорони здоров'я у напрямку зменшення надмірного державного регулювання, розширення спектра джерел фінансування, модернізації корпоративної культури тощо. Польща, яка успішно здійснює реформи впродовж останніх десятиліть, з одного боку, є прикладом, а з іншого – перспективним партнером з реалізації спільних інвестиційно-інноваційних проєктів у галузі.

Аналіз розвитку системи охорони здоров'я у Польщі, яка значно швидше, ніж українська, почала реформуватися, дає змогу засвідчити чимало позитивних характеристик, наприклад обов'язкове медичне страхування (поліс оплачує роботодавець або сама застрахована особа), налагоджену комунікативну освітню діяльність щодо зміцнення здоров'я і профілактики захворювання [5], раціоналізацію системи фінансування галузі, наполегливу діяльність з підвищення якості медичних послуг та забезпечення відповідного контролю, посилення первинної ланки, швидкий поступ на шляху впровадження електронної системи охорони здоров'я (eHealth) тощо. Однак, варто звернути увагу також на певні проблеми, зокрема брак персоналу, спричинений, по-перше, старінням польської нації та збільшенням кількості осіб літнього віку, що потребують медичної допомоги і догляду, а по-друге, масштабною еміграцією медпрацівників у 1990-х та 2000-х рр. у напрямку більш розвинених країн ЄС [6].

Існує також деяка диспропорція у структурі персоналу на користь найбільш оплачуваних категорій спеціалістів – хірургів (рис. 1). Така ситуація стимулювала відплив медичного персоналу, особливо молодшого й середнього, з України, адже заробітна плата у Польщі суттєво вища, а вимоги до кваліфікації на період пандемії спрощені.

Польська система охорони здоров'я активно розвиває міжнародну дво- та багатосторонню співпрацю у галузі медицини та соціального забезпечення, зосереджуючись насамперед на залученні технічної допомоги. За словами А. Зачинського, заступника медичного директора Центральної клінічної лікарні Міністерства внутрішніх справ та адміністрації у Варшаві, «запорукою належного реформування системи охорони здоров'я є співпраця, обмін досвідом та якісна медицина» [8]. Співробітництво такого напрямку передбачає участь у засіданнях робочих комітетів міжнародних організацій (ВООЗ, програмами та спеціалізованими установами ООН, ОЕСР та іншими), звітування за використання отриманих грантів, обмін досвідом надання медичних послуг та управління підприємствами галузі, участь експертів у спеціалізованому навчанні, а також участь в окремих стратегічних нарадах високого рівня [9]. Важливим є також співробітництво на мікрорівні – між

окремими польськими і зарубіжними медичними закладами, в тому числі за сприяння регіональних органів управління та самоврядування.

Рис. 1. Структура лікарського персоналу у Польщі за вузькими спеціалізаціями станом на 2019 рік

Джерело: розроблено авторами за: [7].

Реалізація медичної реформи в Україні, що супроводжується процесами децентралізації, посиленням ролі громад та муніципалітетів в ухваленні управлінських рішень, суттєво розширила можливості залучення іноземного досвіду у сфері охорони здоров'я, в тому числі польського. Так, зокрема, модернізація служби порятунку (екстреної медичної допомоги) здійснюється, в тому числі, за польським зразком, що передбачає і зміни в організації надання допомоги, що впроваджуються на основі польського досвіду, і співробітництво між службами швидкої допомоги, наприклад Львова і Кракова (розробляються правила співпраці між рятувальними службами та відділеннями невідкладної допомоги в лікарнях, щоб уникнути перевантаження відділень невідкладної допомоги та неправильної / недоцільної госпіталізації, трансформується диспетчерська служба) [8].

Як і в Польщі, в Україні не вистачає людських ресурсів у медичній галузі. Кількість штатних лікарських посад зменшується, як і забезпеченість штатними посадами на 10 тис. населення. Погіршуються й інші кадрові показники (табл. 1)

Таблиця 1

Дані про лікарські кадри МОЗ України у 2017–2019 рр.

Найменування	2017	2018	2019
Штатні лікарські посади – загалом	195 315,00	191 905,25	187 972,75
Забезпеченість штатними посадами – всього на 10 тис. населення	46,26	45,71	45,04
Зайняті лікарські посади – загалом	172 680,00	168 261,25	163 281,75
Кількість лікарів фізичних осіб	159 600,00	156 863,00	154 265,00
Розрив між штатними і зайнятими посадами	22 635,00	23 644,00	24 691,00
Розрив між штатними посадами і лікарями-фіз. особами	35 715,00	35 042,25	33 707,75

Джерело: розроблено авторами за [10].

Реформування медичної сфери в Україні передбачає також зменшення кількості лікарняних закладів, передусім через оптимізацію системи фінансування (де-факто – зменшення надходжень бюджетних коштів у лікарні, які не можуть надати широкий спектр медичних послуг належної якості великій кількості населення) (рис. 2). Відтак зростає роль центральних районних лікарень та, відповідно, збільшується зацікавленість регіональних та районних органів управління у залученні польського досвіду з підвищення ефективності комунальних закладів охорони здоров'я, зокрема отримання фінансування з альтернативних джерел та покращення іміджу.

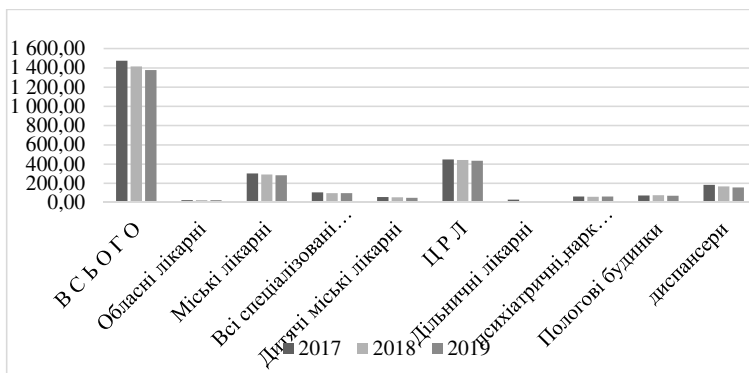

Рис. 2. Динаміка зміни кількості закладів охорони здоров'я у 2017–2019 рр.
Джерело: розроблено авторами за [9].

Важлива двостороння співпраця між спеціалізованими медичними закладами, яка передбачає гуманітарну допомогу, підвищення кваліфікації українських медиків у Польщі завдяки, зокрема, участі у міжнародних конференціях та коротко- і довгостроковому стажуванню тощо. Правовою базою для обміну досвідом є Європейська рамкова Конвенція про транскордонне співробітництво між територіальними общинами або органами влади, укладена в Мадриді 21.05.1980 р., під егідою якої провадиться активна комунікація між прикордонними областями України та польськими воєводствами.

Прикладом є підписання договору про міжрегіональне співробітництво між Опольським Воєводством та Івано-Франківською областю від 5 жовтня 2001 р., а також ухвалення Протоколу про взаєморозуміння від 15.10.2014 р. щодо обміну та співробітництва в сфері надання психіатричних послуг між Опольським Воєводством (Республіка Польща) та Івано-Франківською областю (Україна), завдяки чому налагоджено співпрацю між Воєводською психоневрологічною лікарнею ім. св. Ядвіги та психоневрологічною лікарнею № 3 в Івано-Франківську (з 2019 р. «Прикарпатський обласний клінічний центр психічного здоров'я Івано-Франківської обласної ради»). Цілями обміну досвідом було визначено: вдосконалення інформування населення з питань психіатричного здоров'я та необхідності прийняття хворих у суспільстві; поширення знань про можливості ефективного лікування і профілактики; поширення інформації щодо закладів, які надають необхідну допомогу пацієнтам та їхнім родинам; підтримку й заохочення творчості пацієнтів; організацію відповідно до потреби

спеціалізованих об'єднань, центрів, філій, відділень, кабінетів для надання послуг пацієнтам; проведення серед працівників закладів охорони здоров'я просвітницької кампанії, а саме: семінарів, тренінгів, круглих столів, конференцій тощо з метою інформування пацієнтів щодо надання послуг; забезпечення закладів охорони здоров'я методичними й інформаційними матеріалами; систематичний моніторинг та проведення майстер-класів з відповідних напрямків; співпрацю у проведенні підготовки та перепідготовки фахівців; долучення до реконструкції та облаштування приміщень закладів охорони здоров'я і надання допомоги щодо оновлення матеріально-технічної бази закладів; проведення аудиту закладів, які надають послуги пацієнтам [9; 11].

В умовах пандемії особливої актуальності набуло питання прискореного створення в Україні електронної системи надання медичних послуг і цифровізації сфери охорони здоров'я загалом. У той час, як у нашій державі система eHealth, яка забезпечує роботу з медичними даними в електронному вигляді, тільки зароджується, як стверджують П. Коробчанський й І. Загородній [12], Польща як країна третьої хвилі запровадження загальноєвропейської цифрової системи охорони здоров'я вже завершує реалізацію проєкту транскордонного рецепта, який дійсний в інших країнах ЄС, завдяки доступу до облікового запису інтернет-пацієнта (Internetowe Konto Pacjenta) [13]. В Україні з 2012 р. функціонує Національна телемедична мережа (проєкт, що реалізує Державний центр телемедицини на базі Міністерства охорони здоров'я) [14], однак її потенціал використовується недостатньо, зокрема щодо проведення онлайн-консультацій для пацієнтів та між фахівцями з різних країн. Активізація процесів цифровізації у сфері надання медичних послуг потребує модернізації освітньої компоненти та масштабної комп'ютеризації лікарняних закладів усіх рівнів.

Проведений вище аналіз дав змогу виявити основні та найбільш перспективні інструменти міжнародного обміну досвідом у сфері надання медичних послуг між Україною і Польщею та сформувані рекомендації щодо їх активізації та раціоналізації (табл. 2).

Таблиця 2

Інструменти й напрями міжнародного обміну досвідом у сфері надання медичних послуг в умовах активізації міжнародної співпраці України та Польщі та рекомендації щодо його активізації

Інструменти / напрями обміну досвідом	Рекомендації з активізації обміну досвідом
Стажування / навчання на освітньо-кваліфікаційному та освітньо-науковому рівнях вищої освіти	Для збільшення загальної кількості і загалом ефективності стажувань необхідне відповідне фінансування та контроль за виконанням завдань з боку управлінського підрозділу лікарні й уповноважених осіб з відповідних інституцій. Стажування під час відпустки та за власний кошт знижує його ефективність. Зважаючи на важливість персональної комунікації, дистанційна робота може бути частиною стажування, але не охоплювати весь обсяг виділених годин. Українські та польські медики та медичні менеджери можуть навчатися у країні-партнері за програмами академічного обміну й подвійного диплома. Перспективним є створення освітніх програм з підготовки HR і PR спеціалістів у галузі охорони здоров'я. Для налагодження якісної комунікації для українських фахівців потрібно організувати курси польської та англійської мови.

продовження таблиці 2

Співпраця з цифровізації галузі	Необхідно інтенсифікувати діяльність зі створення цифрової медичної платформи, передусім національної системи Electronic Health Record (EHR), що задекларовано у Цифровій адженді України-2020 [14], із залученням польських спеціалістів. Перспективним є експеримент з впровадження спільного електронного рецепта, дійсного в Україні і Польщі, та проведення онлайн-консультацій пацієнтів з країни-партнера. Це зменшить необхідність транскордонного переміщення хворих, що не потребують специфічного стаціонарного лікування, що не може здійснюватися у країні проживання.
Робочі візити	Для кращого функціонування підприємства, що надає медичні послуги, доцільно запрошувати менеджерів з лікарні-партнера. Це сприяло би переходу закладу охорони здоров'я до корпоративного способу управління та модернізації оргструктури. Важливим є активне транскордонне співробітництво та взаємні візити представників регіональних органів управління та самоврядування.
Технічна допомога	У зв'язку з проблемою фінансування вітчизняних комунальних лікарняних закладів, було б доцільно активізувати роботу з реєстрації заявок на отримання міжнародних грантів, передусім технічної допомоги від польських або багатосторонніх донорів, що передбачатимуть зокрема надання медичних послуг пацієнтам з інших країн. Це сприятиме іміджу медичного закладу, а також буде альтернативним джерелом її фінансування. Ефективною є технічне співробітництво на умовах твіннінгу.
Конференції, семінари, симпозиуми	Оскільки проблематика надання медичних послуг має міждисциплінарний характер, до участі у міжнародних заходах потрібно запрошувати як медичних працівників (лікарі), так і менеджерів закладів охорони здоров'я, а також науковців. Фінансування заходів потрібно здійснювати з диверсифікованих джерел, у тому числі із залученням коштів з місцевих бюджетів учасників з обох сторін, спонсорів (меценатів), фондів міжнародних організації тощо. Ефективним є проведення науково-практичних заходів очно та на змішаній основі (онлайн виступи окремих учасників).

Джерело: розроблено авторами.

Висновки. Розвиток українсько-польської співпраці у медичній сфері потребує використання багатокомпонентного інструментарію обміну досвідом, причому не лише з лікарської і реабілітаційної допомоги, а й у сфері управління підприємствами галузі на макро-, мезо- та макрорівнях. Реформування системи охорони здоров'я в Україні здійснюється, в тому числі, за польським зразком, а євроінтеграційні процеси детермінують повну чи часткову адаптацію вітчизняної інституційної, правової й інформаційної бази надання медичних послуг до європейських стандартів. Зауважимо, що з нашої країни у Польщу здійснюється масштабна міграція пацієнтів (з метою отримання якісних і часто дешевших медичних послуг) та персоналу (через різницю в оплаті праці та кращі умови). Модернізація медичної галузі завдяки залученню польського досвіду могла би пом'якшити це явище та забезпечити у перспективі зворотній процес (як це вже відбувається у стоматології). Прогрес у галузі ІТ суттєво розширює інструментарій міжнародного обміну досвідом та створює додаткові можливості для підвищення кваліфікації медичних і управлінських кадрів.

Перспективи подальших досліджень. Доцільно, на нашу думку, провести міждисциплінарний аналіз наслідків медичного реформування галузі охорони здоров'я у Польщі в контексті впливу на добробут громадян, що допомогло би уникнути основних помилок у процесі імплементації елементів польського досвіду у вітчизняній медичній сфері.

Література

1. Законодавство України : станом на 12 травня 2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/index>
2. System informacji prawnej LexLege: akty prawne, orzecznictwo, wzory dokumentów. LexLege – System Informacji Prawnej, akty prawne: станом на 20 травня 2021. URL: <https://lexlege.pl/system-informacji-prawnej>
3. Угода про співробітництво в галузі охорони здоров'я та медичної науки між Міністерством охорони здоров'я України та Міністерством праці, охорони здоров'я та соціального захисту Грузії від 25.06.2013 р. Офіційний вебпортал парламенту України: станом на 4 травня 2021. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/268_117#Text
4. Економіка охорони здоров'я : навч. посіб. / Ждан В. М., Голованова І. А., Краснова О. І. Полтава, 2017. 114 с. URL: http://elib.umsa.edu.ua/bitstream/umsa/8725/1/Econom_healthcare_posibn_Kr.pdf
5. Супрун У. Д. Як працює система охорони здоров'я Польщі. *Блог Уляни Супрун*, 2019: станом на 22 травня 2021. URL: <https://suprun.doctor/transformatyia/yak-praczuje-sistema-oxoroni-zdorovya-polshhi.html?&page514>
6. Sagan, A., Panteli, D., Borkowski, W., Dmowski, M., Domański, F., Czyżewski, M., Goryński, P., Karpacka, D., Kiersztyn, E., Kowalska, I., Księżak, M., Kuszewski, K., Leśniewska, A., Lipska, I., Maciąg, R., Madowicz, J., Mądra, A., Marek, M., Mokrzycka, A., Poznański, D., Sobczak, A., Sowada, C., Świderek, M., Terka, A., Trzeciak, P., Wiktorzak, K., Włodarczyk, C., Wojtyniak, B., Wrześniewska-Wal, I., Zelwiana, D., Busse, R.. Poland: Health system review. *Health Systems in Transition*, 2017, 13(8):1–193: станом на 23 травня 2021. URL: https://www.euro.who.int/__data/assets/pdf_file/0018/163053/e96443.pdf
7. Zdrowie i Ochrona Zdrowia. Dziedziczne Bazy Wiedzy, 2020: станом на: 25 травня 2021. URL: <http://swaid.stat.gov.pl/SitePagesDBW/ZdrowieOchronaZdrowia.aspx>
8. Ochrona zdrowia – platforma współpracy Polski i Ukrainy [RELACJA]. 2020. Forum Ekonomiczne – Instytut Wschodni | Forum Ekonomiczne | Economic Forum: станом на: 26 травня 2021. URL: <https://www.forum-ekonomiczne.pl/ochrona-zdrowia-platforma-wspolpracy-polski-i-ukrainy-relacja/>
9. Współpraca Międzynarodowa. Ministerstwo Zdrowia - Portal Gov.pl.: станом: 25 травня 2021. URL: <https://www.gov.pl/web/zdrowie/wspolpraca-miedzynarodowa>
10. Центр медичної статистики МОЗ України. 2020: станом на 27 травня 2021. URL: <http://medstat.gov.ua/ukr/main.html>
11. Szpital im. św. Jadwigi w Opolu. Wojewódzki Szpital Specjalistyczny im. św. Jadwigi w Opolu: станом на 21 травня 2021. URL: <https://wszn.opole.pl/91/137/szpital-im-sw-jadwigi-w-opolu.html>

12. Коробчанський П., Загородній І. Санітарно-гігієнічні аспекти впровадження сучасних цифрових технологій в медичну та освітню галузі України. *Харківський національний медичний університет*, 4 квітня 2020: станом на 15 червня 2021. URL: <http://repo.knmu.edu.ua/bitstream/123456789/26396/1/Коробчанський%20Львів%20на%2014.04.20%281%29.pdf>
13. Польша присоединилась к 3-ей волне внедрения e-Health и продлила срок действия рецептов. *Аптека*, 2021: станом на 15 червня 2021. URL: <https://www.apteka.ua/article/509947>
14. Національна служба здоров'я України. Єдиний вебпортал органів виконавчої влади України: станом на 20 березня 2021. URL: <https://nszu.gov.ua/ukladeni-dogovori/dogovori-z-specializovanimi-medichnimi-zakladami>
15. Цифрова адженда України – 2020. HITECH office, 2016: станом на 20 травня 2021. URL: <https://uccci.org.ua/uploads/files/58e78ee3c3922.pdf>

References

1. Zakonodavstvo Ukrainy (2021) [Legislation of Ukraine]. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/index> [in Ukrainian].
2. System informacji prawnej LexLege: akty prawne, orzecznictwo, wzory dokumentów. LexLege – System Informacji Prawnej, akty prawne [LexLege legal information system: legal acts, jurisprudence, model documents. LexLege - Legal Information System, legal acts]. Retrieved from: <https://lexlege.pl/system-informacji-prawnej> [in Polish].
3. Uгода pro spivrobitnyctvo e sferi ohorony zdorovja ta medychnoji nauky mizh Ministerstvom ohorony zdorovja Ukrainy i Ministerstvom praci, zdorovja I social'nogo zahystu Gruziji vid 25.06.2013. Oficijnyj web portal Parlamentu Ukrainy [Agreement on cooperation in the field of health and medical science between the Ministry of Health of Ukraine and the Ministry of Labor, Health and Social Protection of Georgia dated 25.06.2013. Official web portal of the Parliament of Ukraine]. Retrieved from: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/268_117#Text [in Ukrainian].
4. Ekonomika ohorony zdorovja: navchal'nyj posibnyk (2017) [Economics of health care: a textbook / Zhdan V.M, Golovanova I.A, Krasnova OI. Poltava]. Retrieved from: http://elib.umsa.edu.ua/bitstream/umsa/8725/1/Econom_healthcare_posibn_Kr.pdf [in Ukrainian].
5. Suprun, U.D. (2019) Jak pracuje pol's'ka systema ohorony zdorovja [How the Polish healthcare system works]. *Блог Уляни Супрун [Ulyana Suprun's blog]*. Retrieved from: <https://suprun.doctor/transformacziya/yak-praczyue-sistema-ohoroni-zdorovya-polshhi.html?=&page514> [in Ukrainian].
6. Sagan A., Panteli D., Borkowski W., Dmowski M., Domański F., Czyżewski M., Goryński P., Karpacka D., Kiersztyn E., Kowalska I., Księżak M., Kuszewski K., Leśniewska A., Lipska I., Maciąg R., Madowicz J., Mądra A., Marek M., Mokrzycka A., Poznański D., Sobczak A., Sowada C., Świderek M., Terka A., Trzeciak P., Wiktorzak K., Włodarczyk C., Wojtyniak B., Wrześniewska-Wal I., Zelwiana D., Busse R. (2017) Poland: Health system review. *Health Systems in Transition*.

- Retrieved from: https://www.euro.who.int/__data/assets/pdf_file/0018/163053/e96443.pdf [in Polish].
7. Zdrowie i Ochrona Zdrowia. Dziedziczne Bazy Wiedzy (2020) [Health and Health Protection. Domain Knowledge Bases]. Retrieved from: <http://swaid.stat.gov.pl/SitePagesDBW/ZdrowieOchronaZdrowia.aspx> [in Polish].
 8. Ochrona zdrowia – platforma współpracy Polski i Ukrainy [RELACJA] (2020). Forum Ekonomiczne – Instytut Wschodni | Forum Ekonomiczne | Economic Forum [Healthcare - a platform for cooperation between Poland and Ukraine [REPORT] Economic Forum - Eastern Institute | Economic Forum]. Retrieved from: <https://www.forum-ekonomiczne.pl/ochrona-zdrowia-platforma-wspolpracy-polski-i-ukrainy-relacja/> [in Polish].
 9. Współpraca Międzynarodowa. Ministerstwo Zdrowia - Portal Gov.pl (2021) [International cooperation. Ministry of Health - Gov.pl website. Retrieved from: <https://www.gov.pl/web/zdrowie/wspolpraca-miedzynarodowa> [in Polish].
 10. Centr medycychnoji statystyky Ministerstva ohorony zdorovja (2020) [Center for Medical Statistics of the Ministry of Health of Ukraine]. Retrieved from: <http://medstat.gov.ua/ukr/main.html> [in Ukrainian].
 11. Szpital im. św. Jadwigi w Opolu. Wojewódzki Szpital Specjalistyczny im. św. Jadwigi w Opolu [Hospital. of st. Jadwiga in Opole. Provincial Specialist Hospital for them. st. Jadwiga in Opole]. Retrieved from: <https://wszn.opole.pl/91/137/szpital-im-sw-jadwigi-w-opolu.html> [in Polish].
 12. Korobchansky P., Zagorodny I. Sanitarni i gigijenični aspekty vprovadjennia suchasnyh cyfrovych tehnologij u medycychnij ta osvithnij sektory Ukrajinny [Sanitary and hygienic aspects of the introduction of modern digital technologies in the medical and educational sectors of Ukraine]. Harkiv's'kyj nazional'nyj medycychnyj universytet [Kharkiv National Medical University], April 4, 2020. Retrieved from: <http://repo.knmu.edu.ua/bitstream/123456789/26396/1/Коробчанський%20Львів%20на%2014.04.20%281%29.pdf> [in Ukrainian].
 13. Polsha prisojedenilas' k tretjej volne vnedrienija e-Health i prodlila dejstvije receptov (2021) [Poland joined the 3rd wave of e-Health introduction and extended the validity of prescriptions]. *Aptieka [Pharmacy]*. Retrieved from: <https://www.apteka.ua/article/509947> [in Russian].
 14. Nacional'na sluzhba ohorony zdorovja Ukrajinny. Jedynyj web portal vykonavchyh sluzhob Ukrajinny (2021) [National Health Service of Ukraine. The only web portal of the executive authorities of Ukraine]. Retrieved from: <https://nszu.gov.ua/ukladdeni-dogovori/dogovori-z-specializovanimi-medichnimi-zakladami> [in Ukrainian].
 15. Cyfrova edjenda – 2020 (2016) HITECH office [Digital Agenda of Ukraine – 2020]. Retrieved from: <https://ucci.org.ua/uploads/files/58e78ee3c3922.pdf> [in Ukrainian].

Статтю отримано 30 червня 2021 р.
Article received June 30, 2021